ENZO ZUCCHI

“A Europa, o ens en sortim junts o fracassem junts”

Jean-Claude Juncker, president de l’Eurogrup i primer ministre de Luxemburg, explica la disputa entre Alemanya i Itàlia a la recent cimera de la Unió Europea, perquè creu que Merkel s’equivoca amb els eurobons i el seu desig que a la Unió Europea hi hagi un president electe.

Primer ministre, ara hi ha versions duals de les cimeres de la Unió Europea?

—Què voleu dir?

—Quan parlen de la trobada més recent a Brussel·les, hi ha qui diu que la cancellera Merkel va fer concessions importants als països del sud, mentre que hi ha qui manté que no s’en va fer cap ni una. Qui té raó?

—Vam assolir bons resultats a la cimera, resultats que vam desenvolupar conjuntament i dels quals som responsables conjuntament. No trobo que la cancellera donés tranquil·lament el vist-i-plau a tot el que li van proposar. La interpretació que la premsa alemanya va fer dels resultats de la cimera va ser totalment equivocada. Merkel no va fracassar, sinó que va reeixir a l’hora de cooperar amb els altres.

—Però és indiscutible que Espanya ha aconseguit més temps per a aplicar el seu programa d’austeritat. A més, la cancellera va accedir a rebaixar els requisits que hauran de complir els bancs i governs europeus que en el futur rebin diners dels fons de rescat. Abans de la cimera s’hi oposava.

—Trobo que no és bona idea comparar els resultats de les cimeres europees amb les declaracions anteriors. El fet és que vam ser capaços de fer més eficients les nostres eines per a rescatar l’euro. També és un fet que no hi va haver una reducció significativa de les condicions que han de complir els estats en crisi. Això era especialment important per als alemanys i, pel que fa a aquest tema, Merkel s’hi va imposar.

—És estrany, però, que el primer ministre italià, Mario Monti, es comportés com el vencedor després de la cimera i es vantés que els inspectors de la troica, és a dir, del Fons Monetari Internacional (FMI), de la Comissió Europea i del Banc Central Europeu (BCE) mai no visitaran el seu país.

—Fer servir les cimeres de la UE per a emmarcar victòries o derrotes polítiques és un hàbit emprenyador. És important reconèixer que a Europa, o ens en sortim junts o fracassem junts. A la cimera es va assumir en primer lloc que Itàlia no necessitaria el fons de rescat. Si, contràriament a les previsions, sí que l’acaba necessitant, Itàlia també haurà de cenyir-se als procediments de supervisió establerts.

—Deixant de banda les disputes entre Alemanya i Itàlia, la cimera no va tenir gaire efecte en els mercats financers. Després d’una treva breu, els tipus d’interès dels bons italians i espanyols han tornat a nivells de crisi. Com és que Europa no troba la sortida d’aquest cercle viciós?

—Jo aniria alerta abans de fer conclusions de les avaluacions a curt termini dels mercats financers. El resultat més important de la cimera va ser que, per primera vegada, els polítics europeus es van posar d’acord en decidir una estructura a llarg termini per a l’eurozona: supervisió bancària conjunta i una mi-

llora de la cooperació en política fiscal i pressupostària. Confio que l'acompliment de tot això arrelarà tard o d'hora als mercats.

—Al cap de dos anys i mig de polítiques de crisi, ho veiem d'una altra manera. Cada cop hi ha més països amb problemes, els fons de rescat cada vegada són més grans i els polítics estan dividits. Realment penseu que això és progrés?

—Sens dubte. Al contrari que en el retrat distorsionat que en feu, els polítics europeus realment han demostrat que són capaços de passar a l'acció i prendre decisions durant la crisi fins a uns nivells que no m'hauria esperat. Em dedico a la política des de fa trenta anys, però no recordo cap altre moment en què Europa fos capaç de prendre unes decisions tan importants com en els darrers tres anys. En voleu exemples?

—Sí, si us plau.

—Europa ha posat en marxa programes importants d'ajuda i de reforma per a Grècia, Irlanda i Portugal, hem establert unes bases completament noves per a la cooperació en política fiscal, pressupostària i del deute, i estem en procés de desenvolupar una solució sostenible per al problema dels bancs espanyols.

—Esteu encobrint la situació. Als països del sud, la població es rebel·la contra les polítiques d'austeritat. I als països creditors com ara Alemanya, la gent és reticent a sumar diversos centenars de milers de milions d'euros al risc financer que ja existeix. No teniu la sensació que hem arribat a un punt d'inflexió?

—Sóc un àvid lector de *Der Spiegel* i, com a tal, no vaig poder evitar adonar-me que fa un any vau posar la necrològica de l'euro a la portada. És per això que vull girar la pregunta i demanar-vos: No teniu la impressió que *Der Spiegel* de vegades emet uns judicis massa precipitats pel que fa l'euro?

—Vam advertir que l'euro podria arribar a la fi si els polítics no feien res per a evitar-ho.

—Com podeu veure, l'euro encara existeix. Així que no podem haver-ho fet tot mal fet. És clar, m'adono que la gent es fa preguntes raonables, tenint en compte tot el que hi arrisquem. Això fa que encara sigui més important explicar-los les nostres accions.

—El president alemany, Joachim Gauck, va explicar que hi ha certes mancances en aquest sentit, especialment pel que fa a la cancellera alemanya. Compartiu la seva opinió?

—No vull intervenir de cap de les maneres en un diàleg entre òrgans de govern alemanys. És cert que tots els polítics europeus han de ser més efectius a l'hora d'explicar a la gent què hi ha en joc. Si es trenca l'eurozona, s'esperen pèrdues que superaran els imports de les obligacions que mencioneu tan sovint. Jo crec, sense cap mena de dubte, que hem de fer tot el possible per preservar la moneda comuna.

—No es tracta només de diners. El Tribunal Constitucional Federal d'Alemanya debat actualment si els fons de rescat posen en perill la democràcia pel fet de restringir excessivament l'abast de la política nacional. Aquesta preocupació està justificada?

—I tant que està justificada. Però aquest debat no sols s'ha plantejat a Alemanya. El tema constitucional també ha sorgit en altres països de l'euro. A Estònia, la cort suprema va revisar i ratificar el fons de rescat. És per això que no crec que els jutges de Karlsruhe ho aturin.

—Però sens dubte s'endarrerirà perquè el tribunal vol tenir temps fins a la tardor per a fer la seva revisió. Això crearà problemes?

—Certament, això no ajuda. Però qui sóc jo per a criticar els jutges constitucionals alemanys? Ells són els amos del procés i crec que són conscients de les nostres limitacions temporals.

—No sols a Alemanya hi ha gent decebuda pel resultat de la cimera. A Portugal i Irlanda, per exemple, molts es demanen per què han de seguir estrictament les condicions si les que s'apliquen a Espanya i Itàlia són molt més indulgents. Ho podeu entendre?

—És precisament per això que el nostre comunicat sobre la cimera inclou una sentència que diu que els països en una situació similar s'han de tractar de la mateixa manera. Per a mi aquest principi és molt important.

—Això vol dir que Portugal i Irlanda poden aspirar a comptar amb els mateixos ajuts que s'han proporcionat a Espanya i Itàlia?

—Portugal i Irlanda estan complint els requeriments europeus d'una manera exemplar. Tots dos països han reeixit a l'hora d'equilibrar els seus pressupostos. Per aquest motiu, tenen dret que se'ls apliquin les mateixes regles que s'apliquen als d'altres, sempre que la seva situació sigui comparable a les situacions dels altres.

—Grècia també demana més temps per a aplicar les reformes plantejades. Esteu disposats a negociar?

—La troica presentarà el seu informe sobre Grècia al setembre, i aleshores abordarem aquest tema.

—Però les conclusions de l'informe són previsibles. Grècia s'està endarrerint molt a l'hora d'aplicar les reformes. Si garantiu al govern d'Atenes encara un altre ajornament, no podreu evitar d'haver de proporcionar ajuda addicional. No seria millor per al país abandonar l'eurozona ara, si més no temporalment?

—El fet és que el govern grec no ha aplicat el programa com s'havia acordat. Això està relacionat amb les eleccions i la suspensió del programa de privatització. També és evident que concedir més temps a Grècia perquè assoleixi els

objectius acordats costaria diners. Això mena cap a dues preguntes. La primera: els europeus estan preparats per a pagar els costos addicionals? I la segona: continuarà a bord el Fons Monetari Internacional? Abans que aquestes qüestions no s'aclareixin, no us puc contestar.

—El vostre ministre de finances mateix, Luc Frieden, diu que hauríem de pensar en la "composició geogràfica" de l'euro. Què vol dir?

—Li ho hauríeu de demanar a ell. Hi ha la proposta de dividir la zona de la unió monetària en un euro del nord i un del sud. També hi ha la idea d'establir una unió monetària nuclear al centre d'Europa. No hi estic d'acord. En lloc d'això, hauríem de dedicar tots els nostres esforços a complementar la unió monetària amb la unió política.

—Vós i els presidents d'institucions clau de la UE vau presentar propostes importants. En resum: poders importants de la política fiscal es desplaçarien cap a Europa i, a canvi, s'introduirien els eurobons. Esteu satisfet amb la manera com els líders europeus reaccionaren a les vostres idees?

—Hi va haver un acord considerable pel que fa a la nostra proposta d'establir una unió bancària europea. Però algunes de les nostres propostes van provocar més controvèrsia.

—Ja ho podeu ben dir! Alemanya, Finlàndia i els Països Baixos s'oposen al deute conjunt, mentre que a França i a d'altres països els escandalitza la idea de concedir sobirania a Europa.

—Però les dues coses van lligades. No podem tenir eurobons sense més interconnexió entre les polítiques pressupostàries nacionals.

> "Crec fermament que hem de fer tot el possible per preservar la moneda comuna"

—La cancellera va dir que, mentre ella visqués, no hi hauria eurobons. Teniu exactament la mateixa edat que Merkel. Subscriviu aquesta afirmació?

—El futur dirà qui tenia raó. Estic convençut que, a llarg termini, una unió monetària ha d'incloure una política conjunta pel que fa al deute sota unes condicions estrictes i acordades mútuament.

—Proposeu que els governs només haurien de poder endeutar-se fins a uns certs límits, i que qualsevol deute que els excedís s'hauria d'aprovar a nivell europeu. La pregunta continua sent: com voleu aprovar democràticament aquest desplaçament de la presa de decisions cap a Brussel·les?

—És un gran problema. Hem de redactar de nou les estructures parlamentàries de la unió monetària. Tindria sentit confiar al Parlament Europeu una part del control pressupostari. Però actualment no veig que la majoria de capitals estiguin disposats a fer-ho. Per això els parlaments nacionals s'hi haurien d'implicar més. També seria més fàcil d'explicar-ho als ciutadans si el seu representant elegit directament determinés on van a parar els diners dels impostos.

—Què es pot fer perquè Europa sigui de nou atractiva per a la gent?

—Donaria suport a la creació del càrrec de president europeu al final de tot el procés, un president que els ciutadans de la UE escollissin directament. D'entrada, els càrrecs de president del Consell Europeu i el de la Comissió Europea es podrien combinar. El tractat de Lisboa no ho exclou, seria un precursor d'un president a nivell europeu.

—No hi hauria d'haver un ministre de finances europeu, també?

—Tindria molt de sentit. Pel que fa a aquest tema, també hi ha possibilitats en el marc del tractat de la UE actual. El càrrec de comissari europeu d'Assumptes Econòmics i Monetaris es podria combinar amb el de president de l'Eurogrup. Seria una gran repte per a qualsevol que l'assumís. Hauria de fer propostes i, a banda, negociar compromisos amb els seus homòlegs europeus.

—D'acord amb els plans d'Angela Merkel i François Hollande, el ministre de finances alemany, Wolfgang Schäuble, assumiria el càrrec inicialment, i més endavant el substituiria el seu homòleg francès, Pierre Moscovici. Què en penseu?

—No sé exactament què van discutir Merkel i Hollande. A Europa, les decisions només es poden assolir si França i Alemanya es posen d'acord. També és cert que decidir-ho en privat no ajuda a la seva popularitat entre els altres estats membres. Però clarament, segons el meu punt de vista, Schäuble compleix tots els requisits per a convertir-se en president de l'Eurogrup.

Michael Sauga i Christoph Schult
© Der Spiegel
Traducció de Paula Arnas Antolín